

EUROPSKI NADZORNIK ZAŠTITE PODATAKA

Sažetak mišljenja o Prijedlogu direktive o određenim aspektima ugovora o isporuci digitalnog sadržaja

(Cjeloviti tekst ovog mišljenja dostupan je na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku na internetskim stranicama Europskog nadzornika za zaštitu podataka www.edps.europa.eu)

(2017/C 200/07)

Europski nadzornik za zaštitu podataka (EDPS) priznaje važnost gospodarstva temeljenog na podacima za rast unutar EU-a i njegovu važnu ulogu u digitalnom okruženju, kako je navedeno u Strategiji jedinstvenog digitalnog tržišta. Redovito smo se zalagali za sinergiju i komplementarnost potrošača i prava o zaštiti podataka. Zbog toga podržavamo Prijedlog direktive o određenim aspektima ugovora o isporuci digitalnog sadržaja koji je iznijela Komisija u prosincu 2015. u svrhu bolje zaštite potrošača od kojih se traži da dostave podatke kao uvjet za isporuku „digitalne robe”.

Međutim, jedan je aspekt prijedloga problematičan s obzirom na to da će se primjenjivati u situacijama u kojima se digitalni sadržaj plaća, ali isto tako i u situacijama u kojima se digitalni sadržaj isporučuje u zamjenu za druge nenovčane protučinidbe u obliku osobnih podataka ili bilo koje vrste podataka. EDPS upozorava da se ne donose nove odredbe kojima se uvodi ideja kako osobe mogu plaćati podacima na isti način kao i novcem. Temeljna prava poput prava na zaštitu osobnih podataka ne mogu se svesti na obične potrošačke interese, a osobni se podaci ne mogu smatrati tek pukom robom.

Nedavno doneseni okvir za zaštitu podataka (GDPR) još uvijek nije u potpunosti primjenjiv, a trenutačno se razmatra prijedlog novog zakonodavstva o e-privatnosti. Europska unija stoga treba izbjegavati sve nove prijedloge u vezi s pravilima o zaštiti podataka koji narušavaju osjetljivu ravnotežu koju je pregovorima ostvario zakonodavac EU-a. Preklapajuće inicijative mogu nenamjerno ugroziti koherentnost jedinstvenog digitalnog tržišta, što može dovesti do regulatorne fragmentacije i pravne nesigurnosti. EDPS preporučuje EU-u da primijeni Opću uredbu o zaštiti podataka (GDPR) u svrhu regulacije upotrebe osobnih podataka u digitalnom gospodarstvu.

Pojam „podaci kao protučinidba” nije definiran u prijedlogu, te bi mogao prouzročiti nejasnoće s obzirom na točnu funkciju podataka u određenoj transakciji. Nedostatak jasnih informacija od dobavljača u tom pogledu mogao bi prouzročiti dodatne poteškoće. Stoga u svrhu rješavanja navedenog problema predlažemo da se razmotri upotreba definicije usluga iz Ugovora o funkcioniranju Europske unije ili odredbe iz Opće uredbe o zaštiti podataka kojom se definira teritorijalno područje primjene.

U ovom mišljenju razmatra se nekoliko mogućih dodirnih točaka prijedloga i Opće uredbe o zaštiti podataka.

Prvo, prema širokoj definiciji „osobnih podataka” u skladu sa zakonodavstvom o zaštiti podataka svi podaci na koje se primjenjuje predložena direktive mogu se smatrati „osobnim podacima” prema Općoj uredbi o zaštiti podataka.

Drugo, strogi uvjeti prema kojima se može izvršavati obrada već su utvrđeni u Općoj uredbi o zaštiti podataka i ne zahtijevaju izmjenu ili dopunu u skladu s predloženom direktivom. Iako se čini da se u prijedlogu upotreba podataka kao protučinidbe smatra legitimnom, u Općoj uredbi o zaštiti podataka navedeni su, primjerice, novi uvjeti za procjenu privole te za utvrđivanje dobrovoljnosti davanja privole u kontekstu digitalnih transakcija.

Naposljetku, predložena prava koja se daju potrošačima kako bi preuzeli svoje podatke od dobavljača po raskidu ugovora i obveza dobavljača da se suzdrži od upotrebe podataka potencijalno se preklapaju s pravima pristupa i prenosivosti te s obvezom dobavljača da se suzdrži od upotrebe podataka i obvezom nadzornika podataka u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka. Tako se mogu nenamjerno prouzročiti nejasnoće u pogledu mjerodavnog režima.

1. UVOD I KONTEKST

1.1. Savjetovanje Vijeća s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka

1. Dana 9. prosinca 2015. Europska komisija predstavila je dva zakonodavna prijedloga u vezi s novim ugovornim pravilima za prodaju na internetu. Predložena pravila u vezi s digitalnim ugovorima uključuju dva nacrt zakona:
  - Prijedlog direktive o određenim aspektima ugovora o isporuci digitalnog sadržaja ⁽¹⁾,
  - Prijedlog direktive o određenim aspektima ugovora o prodaji (materijalne) robe na internetu ⁽²⁾.
2. Ta se dva prijedloga trebaju promatrati kao paket sa zajedničkim ciljevima, prvenstveno s ciljem uklanjanja glavnih prepreka prekograničnoj e-trgovini u EU-u ⁽³⁾. Samim Prijedlogom direktive o ugovorima za isporuku digitalnog sadržaja potrošačima (dalje u tekstu „prijedlog”) želi se uspostaviti jedinstven skup pravila koja će se primjenjivati na ugovore za prodaju i iznajmljivanje digitalnog sadržaja kao i na ugovore za digitalne usluge ⁽⁴⁾. U vrijeme donošenja prijedloga Komisija nije se savjetovala s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka.
3. Dana 21. studenoga 2016. Odbor LIBE izdao je Mišljenje o prijedlogu ⁽⁵⁾. Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača (IMCO) i Odbor za pravna pitanja Europskog parlamenta (JURI) izdali su zajednički nacrt izvješća o prijedlogu dana 7. studenoga 2016. ⁽⁶⁾
4. Vijeće trenutno razmatra prijedlog u okviru Radne skupine za građansko pravo (ugovorno pravo). U tom kontekstu 10. siječnja 2017. Vijeće je odlučilo savjetovati se s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka u vezi s prijedlogom. Europski nadzornik za zaštitu podataka pozdravlja inicijativu Vijeća da se savjetuje s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka u vezi s ovim važnim zakonodavnim aktom koji otvara mnoga pitanja u vezi s pravom Unije u pogledu zaštite osobnih podataka. Ovo Mišljenje odgovor je Europskog nadzornika za zaštitu podataka na zahtjev Vijeća.

1.2. Prijedlog

5. Trenutačno je isporuka digitalnog sadržaja u EU-u djelomično uređena Direktivom o pravima potrošača ⁽⁷⁾, Direktivom o nepoštenim uvjetima ⁽⁸⁾ i Direktivom o e-trgovini ⁽⁹⁾. Direktiva o prodaji robe široke potrošnje nije primjenjiva s obzirom na to da se definicija „robe široke potrošnje” iz te Direktive odnosi samo na „materijalnu pokretninu”.
6. Nekoliko država članica već je donijelo posebna pravila za digitalni sadržaj, čime se stvaraju razlike u području primjene i sadržaju nacionalnih pravila koja se primjenjuju na navedene ugovore ⁽¹⁰⁾. Iz tog se razloga prijedlogom želi omogućiti usklađena zaštita potrošača u pogledu digitalnog sadržaja. U tom se kontekstu prijedlogom želi postići maksimalna razina usklađenosti.
7. Prijedlog ne bi obuhvatio samo digitalnu robu (poput filmova ili glazbe, računalnih programa, mobilnih aplikacija, e-knjiga), već i digitalne usluge (poput platformi društvenih medija i usluga računalstva u oblaku). Da bi digitalni ugovor bio obuhvaćen područjem primjene predložene direktive, u njemu mora biti navedena cijena koju potrošač plaća ili potrošač mora „aktivno pružati osobne podatke ili druge podatke kao protučinidbu” ⁽¹¹⁾.

⁽¹⁾ Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o određenim aspektima ugovora o isporuci digitalnog sadržaja, COM/2015/0634, dostupno na <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?qid=1450431933547&uri=CELEX:52015PC0634>

⁽²⁾ Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o određenim aspektima ugovora o isporuci digitalnog sadržaja, COM/2015/0635 final.

⁽³⁾ Za više informacija vidjeti http://ec.europa.eu/justice/contract/digital-contract-rules/index_en.htm

⁽⁴⁾ U tom kontekstu, već postoji pokušaj Komisije: vidjeti Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkom europskom zakonu o prodaji robe, COM/2011/0635 final; Komisija je odustala od tog prijedloga.

⁽⁵⁾ Dostupno na <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2F%2FEP%2F%2FNONSGML%2BCOMPARL%2BPE-582.370%2B03%2BDOC%2BPDF%2BV0%2F%2FHR>.

⁽⁶⁾ Dostupno na <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2F%2FEP%2F%2FNONSGML%2BCOMPARL%2BPE-592.444%2B01%2BDOC%2BPDF%2BV0%2F%2FHR>

⁽⁷⁾ Direktiva 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača, izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/577/EEZ i Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 304, 22.11.2011., str. 64.).

⁽⁸⁾ Direktiva Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL L 95, 21.4.1993., str. 29.).

⁽⁹⁾ Direktiva 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine (Direktiva o elektroničkoj trgovini) (SL L 178, 17.7.2000., str. 1.).

⁽¹⁰⁾ Vidjeti obrazloženje prijedloga, stranica 3.

⁽¹¹⁾ Vidjeti članak 3. stavak 1. prijedloga.

8. Prijedlogom se uvodi „hijerarhija pravnih lijekova” u slučaju neusklađenosti digitalnog sadržaja ili usluge koju pruža prodavatelj te potrošaču omogućuje pravo povrata podataka po raskidu ugovora u „uobičajeno upotrebljavanom podatkovnom formatu” ⁽¹⁾. Prijedlogom se također izriče obveza dostavljaču da se nakon raskida ugovora suzdrži od upotrebe podataka pruženih kao protučinidba ⁽²⁾.
9. U prijedlogu se navodi pojam osobnih podataka u tri slučaja:
  - upotreba podataka (uključujući osobne podatke) kao „nenovčane protučinidbe” ⁽³⁾,
  - upućivanje na podatke „potrebne isključivo za izvršavanje ugovora” ⁽⁴⁾,
  - upućivanje na „druge podatke proizvedene ili nastale zbog toga što je potrošač upotrebljavao digitalni sadržaj” ⁽⁵⁾.
10. Upućivanjem na pojam osobnih podataka stvara se moguća interakcija između prijedloga i pravila o zaštiti podataka, navedenih, među ostalim, u Direktivi o zaštiti podataka 95/46/EZ ⁽⁶⁾ i Općoj uredbi o zaštiti podataka ⁽⁷⁾. Nadalje, kako je navedeno u prijedlogu, Direktivom se ne dovodi u pitanje zaštita pojedinaca u pogledu obrade osobnih podataka ⁽⁸⁾. U ovom će se Mišljenju stoga razraditi odnos između prijedloga i trenutnog te budućeg okvira za zaštitu podataka EU-a ⁽⁹⁾.

ZAKLJUČAK

79. Europski nadzornik za zaštitu podataka pozdravlja inicijativu Komisije kojom se želi omogućiti sveobuhvatna zaštita potrošača u EU-u proširivanjem navedene zaštite na „digitalnu robu” i uključivanjem slučajeva u kojima potrošači ne plaćaju novčanu cijenu.
80. Europski nadzornik za zaštitu podataka prepoznaje važnost jasnih i ažuriranih pravila koja prate i potiču razvoj digitalnog gospodarstva. U tom pogledu, Europski nadzornik za zaštitu podataka nastavit će aktivno pratiti inicijative Komisije u vezi s jedinstvenim digitalnim tržištem s obzirom na to da se važnost podataka kao izvora rasta i inovacije smatra temeljem tih inicijativa.
81. U tom kontekstu pozdravljamo inicijativu Vijeća da se savjetuje s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka. Ovo je prilika da Europski nadzornik za zaštitu podataka prenese nekoliko preporuka i poruka zakonodavcima prilikom raspravljanja o prijedlogu podnesenom Europskom nadzorniku za zaštitu podataka.
82. Odnos prijedloga i zakona o zaštiti podataka:
  - Prijedlogom se otvara nekoliko pitanja s obzirom na narav temeljnih prava u vezi s tim podacima i posebnom zaštitom tih podataka u skladu s okvirom za zaštitu podataka EU-a,
  - u prijedlog ne treba uključivati odredbe koje mogu utjecati na okvir za zaštitu podataka, s obzirom na to da se prijedlog temelji na članku 114. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, koji više ne pruža prikladnu osnovu za reguliranje obrade podataka,
  - Prijedlogom se nikako ne smije narušiti ravnoteža postignuta Općom uredbom o zaštiti podataka u pogledu okolnosti u kojima se obrada osobnih podataka može izvršiti na digitalnom tržištu.

⁽¹⁾ Vidjeti članak 13. stavak 2. točku (c) prijedloga.

⁽²⁾ Vidjeti članak 13. stavak 2. točku (b) prijedloga.

⁽³⁾ Vidjeti članak 3. stavke 1. i 4., članak 13. stavak 2. točku (b), članak 15. stavak 2. točku (c) i članak 16. stavak 4. točku (a) prijedloga.

⁽⁴⁾ Vidjeti članak 3. stavak 4. prijedloga.

⁽⁵⁾ Članak 13. stavak 2. točka (b) i članak 16. stavak 4. točka (b) prijedloga.

⁽⁶⁾ Direktiva 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka (SL L 281, 23.11.1995., str. 31.).

⁽⁷⁾ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

⁽⁸⁾ Članak 3. stavak 8. prijedloga.

⁽⁹⁾ Trenutačno, u kontekstu analize prijedloga, najvažniji su mjerodavni tekstovi Direktiva 95/46/EZ, koja će biti stavljena izvan snage i zamijenjena Uredbom (EU) 2016/679, te Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) (SL L 201, 31.7.2002., str. 37.) (koja se također naziva „Direktiva o e-privatnosti”). Direktiva o e-privatnosti trebala bi biti stavljena izvan snage nedavno podnesenim Prijedlogom uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o poštovanju privatnog života i zaštiti osobnih podataka u elektroničkim komunikacijama te stavljanju izvan snage Direktive 2002/58/EZ, 10. siječnja 2017., COM (2017) 10 final (Uredba o privatnosti i elektroničkim komunikacijama).

83. Upotreba podataka kao protučinidba:

- Europski nadzornik za zaštitu podataka smatra da se pojam „podaci kao protučinidba” treba izbjegavati,
- u tom smislu Europski nadzornik za zaštitu podataka nudi alternative:
  - upotreba pojma „usluga” u okviru prava EU-a može biti korisna za razmatranje obuhvaćanja usluga za koje se ne plaća cijena,
  - preporučuje se razmotriti područje primjene Opće uredbe o zaštiti podataka u pogledu ponude roba i usluga neovisno o tome je li obavezno plaćanje.

84. Odnos prijedloga i Opće uredbe o zaštiti podataka:

- s obzirom na široku definiciju osobnih podataka, moguće je da će se gotovo svi podaci koje potrošač pruža dobavljaču digitalnog sadržaja smatrati osobnim podacima,
- Europski nadzornik za zaštitu podataka preporučuje da se izbjegava upućivanje na podatke koje (aktivno) pruža potrošač jer je to proturječno s postojećim i budućim pravilima o zaštiti podataka,
- u prijedlogu treba biti izričito navedeno da se podaci koje obrađuje dobavljač upotrebljavaju samo u skladu s okvirom za zaštitu podataka EU-a, uključujući Opću uredbu o zaštiti podataka i zakonodavstvo o e-privatnosti,
- Europski nadzornik za zaštitu podataka preporučuje da se u vezi s osobnim podacima u člancima 13. i 16. prijedloga upućuje na Opću uredbu o zaštiti podataka u pogledu prava na brisanje podataka i prava na pristup vlastitim podacima. U slučaju obrade podataka koji nisu osobni („drugi podaci”) Europski nadzornik za obradu podataka preporučuje da se odredbe članka 13. i 16. usklade s režimom utvrđenim Općom uredbom o zaštiti podataka radi dosljednosti.

U Bruxellesu 14. ožujka 2017.

Giovanni BUTTARELLI

Europski nadzornik za zaštitu podataka
